

Једна европска обавештајна агенција извештава о наводној завери дела руске елите против председника Путина. Колико је истине у томе и какву улогу игра Сергеј Шојгу, дугогодишњи Путинов човек од поверена?

Кремљ је драстично поштрио мере безбедности око председника Владимира Путина. Наводно је тај потез подстакнут све већим страхом од покушаја атентата и државног удара. Те информације потичу из извештаја једне европске обавештајне агенције, који је цитирао руски истраживачки медиј „Важне приче“, а пренели амерички Си-Ен-Ен и Фајненшел тајмс.

Наводне завере с циљем државни удар у Русији поделиле су посматраче у два табора. Једна страна сматра да је такав сценарио вероватан, као и да постоји директна претња Путину. Као доказ за то они указују на успешне операције које су спровеле украјинске обавештајне агенције унутар и ван Русије. Супротна страна сматра, пак, тако нешто сматра мало вероватним, а информације које су се појавиле види као део кампање

осмишљене да дестабилизује руску елиту.

Већина стручњака се, међутим, слаже да је Путин забринут за своју личну безбедност. Такође се слажу да су тензије унутар руске елите у порасту – између осталог због економских тешкоћа, као и притиска који службе безбедности врше на технократе.

Шојгу означен као „дестабилизујући фактор“

Обавештајни извештај класификује Сергеја Шојгуа – бившег руског министра за ванредне ситуације и министра одбране, а тренутно секретара руског Савета безбедности – као „потенцијални дестабилизујући фактор“. Иако је наводно изгубио свој пређашњи утицај, тај бивши министар и даље би могао да представља потенцијални ризик за Путинову структуру моћи, каже Роман Анин, оснивача „Важних прича“, независног руског истраживачког медија са седиштем у Риги. Анин сугерише да су у Русији „порасле тензије између служби безбедности“ и да су се „борбе између кланова“ појачале, а да је Путинова улога као посредника међу елитама смањена.

„Шојгу је годинама био вођа изузетно утицајног клана. Као министар одбране и шеф Министарства за ванредне ситуације, успео је да доведе велики број људи под своју команду и integriше их у коруптивне мреже. То је, у суштини, нешто слично мафијашкој омерти“, каже Анин у интервјуу за DW.

Сергеј Шојгу и Владимир Путин дугогодишњи су пријатељи. Заједно су проводили одморе, а на фотографијама које је објављивао Кремљ виде се како беру печурке или како заједно пецају у тајги. Шојгу је под Путином дванаест година водио Министарство за ванредне ситуације. Путин га је 2012. године именован за министра одбране, а 2024. је смењен и замењен Андрејем Белоусовим. Према речима посматрача, Шојгу је пао у немилост, између осталог и због неуспеха на фронту у Украјини.

С обзиром на кривични прогон његових бивших заменика, Шојгу има разлога да се плаши да би иста судбина могла и њега да задеси, каже Анин. Најновије у тој серији хапшења било је лишавање слободе Руслана Цаликова у марту ове године. Тај бивши заменик министра одбране оптужен је за оснивање криминалне организације. Њени чланови наводно су између 2017. и 2024. проневерили јавна средства и бавили се

подмићивањем. Тимур Иванов, који је ухапшен 2024, осуђен је на 13 година затвора у сличном случају. Павел Попов добио је казну од 19 година. Кривични поступак против Дмитрија Булгакова, који је такође био заменик министра одбране, још увек је у току.

Путин се плаши за сопствену безбедност

Према извештајима европске обавештајне агенције на коју се позива портал „Велике приче“, Путин се плаши потенцијалног атентата од стране припадника руске политичке елите – и то таквог у којем би могли да буду употребљени дрoнови. У априлу је анонимни руски канал на Телеграму „ВЦХК-ОГПУ“ известио да Кремљ страхује од претњи повезаних са дешавањима на унутрашњем плану. Говорило се, између осталог, о потенцијалним нападима дрoновима који су организовани директно у Москви, а не контролисани изван Русије. Традиционална војна парада на Црвеном тргу, којом се обележава Дан победе – обележавање краја Другог светског рата – наводно је била на ивици да буде готово потпуно отказана. Пошто су обавештајне агенције сматрале да је изузетно опасно одржавати такав догађај ове године, Путин је наводно био веома близу тога да потпуно откаже параду.

У међувремену се безбедносне мере у престоници појачавају. У неколико округа, комуникационе везе су прекинуте, мобилни системи за електронско ратовање распоређени су у центру града, а безбедносни протоколи унутар Кремља поштрени. Пошто је Путин искрено забринут за своју безбедност, Кремљ се на крају одлучио за параду у мањем обиму, написала је политиколошкиња Јекатерина Шулман на свом Телеграм-каналу. Она такође истиче да је Путин смањио учесталост својих јавних појављивања: „Када је безбедност главни приоритет, онда је најбезбеднији начин да се једноставно нигде уопште не појављује.“

Према речима политичког аналитичара Абаса Гаљамова, успешна убиства руских генерала – која се приписују украјинским обавештајним службама – такође представљају разлог за забринутост Путина. „У складу с тим, безбедност је за Путина важнија од његовог јавног имиџа.“

Да ли би Шојгу могао да предводи пуч?

Гаљамов у разговору за DW тврди да се унутрашњи сукоби унутар руских безбедносних агенција и елита интензивирају, и да притом одређене фракције делују са све већом независношћу – заобилазећи традиционалну улогу Кремља као посредника. Међутим, према његовом мишљењу, елите и даље избегавају отворену конфронтацију, већ бирају да сачекају и виде како ће се ствари развијати, како би могле томе да се прилагоде. Гаљамов, међутим, остаје скептичан у погледу Шојгуове улоге. Он бившег министра види као ослабљену фигуру којој недостају потребни ресурси и подршка.

Јекатерина Шулман напомиње да извештаји које су објавили Фајненшел тајмс и Си-Ен-Ен не говоре о „завери коју предводи Шојгу“.

Британски политиколог и стручњак за Русију Марк Галеоти одбацује извештаје о наводној завери против Путина као „намерне дезинформације“. Он тврди да они не одражавају стварну претњу. У коментару за британски недељник Спектејтор, он указује на „изненадни талас извештаја“ који „сумњиво подсећа на психолошку операцију“. Циљ тога је, како сугерише, да „подстакне параноју међу руском елитом“, а не да пружи „озбиљну процену“ ситуације. Према Галеотију, Сергеју Шојгуу недостаје ауторитет и руководећи људи у њега немају поверење потребно за извршење државног удара.

Зашто елита неће свргнути Путина?

Владајуће елите нису монолитна група са заједничким интересима, наглашава политичка аналитичарка и бивша службеница руске Централне банке Александра Прокопенко на Јутјуб каналу Карнеги политика. То је, тврди она, разлог зашто до сада није било неких значајних покушаја државног удара. Изузетак је, напомиње, био устанак у јуну 2023. који је предводио Јевгениј Пригожин, оснивач плаћеничке групе Вагнер.

Прокопенко Путинов систем моћи описује као низ пирамида, изграђених око појединачних покровитеља и повезаних са расподелом ресурса и приступом процесима доношења одлука. У том моделу, учесницима недостаје заједнички координациони центар и због тога нема ни предуслова за некакаву колективну акцију. Све док представници тог система од Путина више добијају него што би могли без њега, дотле нема подстицаја за отворени сукоб, каже Прокопенко.

Она ипак не искључује могућност да се ситуација промени, ако ресурси унутар система почну да се смањују. Због рата и санкција, тај „колач“ је већ смањен и сада се распоређује у корист војске и с њом повезаних индустрија. То интензивира конкуренцију међу утицајним групама и поткопава стабилност постојеће коалиције. Истовремено, примећује Прокопенко, различите фракције унутар система покушавају да Путинову пажњу усмере ка својим специфичним интересима.

Прокопенко ово карактерише не као борбу за промену политичког правца, већ као борбу за приступ ресурсима и за позицију у самом центру процеса доношења одлука. Према њеном мишљењу, двосмисленост правила система иде Путину у корист. То дели елите, приморава их да показују своју лојалност и служи као подсетник да имовинска права у Русији не зависе од владавине права, већ од политичке воље Кремља.

(Данас)